

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 23

Fylke: Rogaland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Soknedal

Emne: Bordshik til hverdags

Bygdelag: Bakkabygda

Oppskr. av: Tobias Sel

Gard: Sel

(adresse): Hauge i Dalane

G.nr. 40 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *eigen erfaring*

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

f 19-1-1882 i Soknedal, bonde

SVAR

- 1 Alle sat ved bordet
- 2 Hele huslyden sat ved samme bord, dette er enda almindelig shik
- 3 Som regel er det ikke almindeligt å spise på kjøkkenet. Her er bare mindre bruk og ^{na} de ^{stede} som har tjenerer spiser disse ved samme bord som husbondefolket
- 4 Maten er den samme, som nevnt spiser husbondefolk og tjenerer sammen.
- 5 Som regel spiser de i stua
- 6 Se svar nr 5
- 7 For det meste har det vært og er så, med hensyn til plasseringen så var det i eldre tider ^{at} bordet var plassert ved vinduet, ved veggene i sær den vegg som venette mot vest - de fleste huse står med vinduet mot sør - var der en langbenk. I kron "högset kron"

sat husbonden og på den andre
siden likeoverfor ham sat
kustruen. barna eller den and-
re huslyd

8 Har aldrig hørt om noe slikt
på disse kanter. ^{Barn kan alltid sid-}
^{dit ved bordet}

9 Det heter høgetet, når bordet
står inn til veggen ^{ved vinduet} er den
øverste eller innerste plassen hø-
gete.

10 Når bordet i en moderne stue
står medt på gulvet og da bli-
det mer flytende med heder-
plassen men den regnes i allmin-
delighet som den innerste plass-
- lengst fra døra.

11 Når en hadde arbeidd med noe
så en var skitten på hendene
har en vasket seg så lenge jeg
kan minnes var det med hoi-
inga i slatten og rent arbeid
gik det nok så som så, det
gjør det heldels enda. Mann-
folk har alltid tatt av seg
lua ved bordet, så lenge jeg kan
minnes

12 Jo i min barndom spiste en av
samme fat med hver sin sje-
- grant f.eks. men en hadde hven
sin kopp med melk. En tok en
del grant på sjeia og hadde i
melkekoppen, så spiste en min-
re porsjoner fra koppen.

Da jeg i 1916 kom tilbake fra
Kalifornia hadde en pøll en

Den kalldes
koppen

- særskilt sje i grautpotet og med denne tok en graut på hver sin tallerken eller kopp. ialt var heller en melke på grauten Kaffe hadde en før min tid så om der ble noen forandring da den kom vet jeg ikke.
- 13 Det har ikke vært skik her i min tid at en har sat gryten på bordet. Ved varme retter f.eks. suppe øste en denne i et stort stentøifat og øste fra dette på hver tallerken. En tilfeldig fremmed fikk samme servering som husets folk.
- 14 Ja. En tok en bite flatbrød eller kjøtt eller fisk på dette og så en bit eller stykke potet og så et stykke flatbrød ^{ornet} og spiste dette. Det var helst midt dagen en spiste dette, det kalles biche.
- 15 Nei.
- 16 Nei.
- 17 Bortimot 50 år. Jeg huske det
- 18 Nei. alle hadde almindelig bordskniv.
- 19 Ja. det vil si der var intet merke på sjeene. men alle hadde de sje. Der var sjeer av horn og tre. men i almindelighet hadde en almindelike kjøpesjeer i min barndom. Så lang jeg minnes har en varket sjeene og tallerker ja alt tilhørende matstillet.

- 20 Her i distriktet var der ikke annet enn stentøitalerkerne i min barndom, men det er nær Egersund, hvor der var stentøifabrik. En kunne gå til Egersund og kjøpe stentøi med en eller liten feil og få det billigt. For dette hadde en trestallerkenn eller fat. Havregrauten hadde en nok helst i fat.
- 21 Der var nok få som hadde råd til å bruke bordduk til hverdags. Det er et finansspørsmål noen gjør det, andre ikke. Her er nok ca 40 år siden Noen lar den ligge andre ikke
- 22 Alle tre ting er brukt.
- 23 Kjøtt og smør ble i gamle dage delt ut av husmønnen, de andre ting kunne en for en stor del forsøke seg med som en ville, men der var mange som ikke hadde mat nok og hvor det måtte deles ut. Det var vel husfaren som fikk først, det kaltes "te dela ut".
- 24 Se 23.
- 25 De voksne fikk vel mest.
- 26 Med litt lilsyn kan de spise selv i 3-4 års alderen. Es der noen husmor er det hun som hjelper de små
- 27 ja.
- 28 Noen gjør det andre ikke, det er helst bordbønnen som blir

før og etter måltidet, den lever
for det meste høit av en eller
flere av barna. Det er ikke
slut men ikke så alvunde-
ligt som før. Når der ikke
er barn blir det helst en
stille andakt. Nei som regel
ikke noen forskjil

29 Før i tia var der mange som
fordangte taushet under mål-
tidet, nå tas det mindre høy-
tideligt

30 Ja før i tia, nå er det meget
re høytideligt ^{men jeg vet ikke} om noe menneske ^{om}
_{det}

31 Tror ikke noen gjorde det na-
tagene religiøse sange, det
er vistnok skjeldent nå og
så. Det heller ikke noe menn
hell om dette.

32 En skulle helst det og holde
bordskik.

33 Ikke til hverdags hjemme.

34 Han sa gjerne "Eg kjeme nok
midt i måltia"

35 Som regel ble han buden til
bords.

36 Ja det blir der, det er ikvort-
fall en simpel høflighet å
be vedkommende inn og spør
om han eller hun har tid å
vente til en kan få svinge
kjelen.

37 Det har (og er) alltid vært en
skik at hvis der var eller
er noe ekstra i huset skal

1800

det settes fram for gjesteren og
 en hadde - og har - gjerne noe
 ekstra bakverk liggende for
 en tilfeldig besökende

38 Til første spørsmål må sva-
 res ja. men han Lars kan ik-
 ke - har heller aldrig kunnet
 - stå på hele dagen. Det er
 kafferasjonering nå men en
 gjør så langt evnen rekker.

39 Gjesteren spiser sammen med
 familien, enten deene spiser
 i kjøkket eller i stua.

Er det mellom måltidene
 tar gjerne husfaren eller
 husmoren en kop med, alt-
 ettersom det er en mann el-
 ler kvinne som kommer
 på besök

40 Denne skik eller uskik er godt
 mer av moten, men der er dem
 vil en skal nå dem tilbuds

41 Hvis en ikke er altfor meget
 optatt skal en helst sidde
 i prat med gjesteren, men da
 skal en helst sidde slik
 at en ikke skal kunne telle
 hver matbit gjesteren spiser

Takk for det gamle år
 godt nytt år

5081